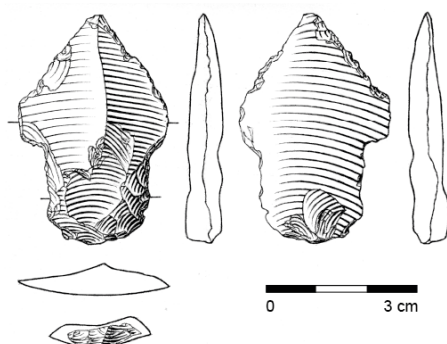

Obr. 23. Ořechov – Tikovice. Silicitová dýka s rukojetí / čepel s řapem. Kresba J. Brenner.

Fig. 23. Ořechov – Tikovice. Silicite dagger with a handle / blade with a tang. Drawing by J. Brenner.

Literatura

- AMČR: Záznam M-9002605A [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-9002605A>.
- Belcredi, L., Čižmář, M., Košťufík, P., Oliva, M., Salaš, M. 1989: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov.
- Bronowicki, J., Přichystal, A. 2015: Radłowice, pow. olawski (wczesnobrózowy import morawskiej brekcji rogowcowej na Śląsku). *Silesia Antiqua* 50, 405–408.
- Kopacz, J., Šebela, L. et al. 2006: *Kultura unietycka i grupa wietrzowska na Morawach na podstawie materiałów krzemieniarskich*. Kraków: Polska Akademia Umiejętności.
- Ondráček, J. 1958: Únětický hrob z Ořechova. *Přehled výzkumů* 1957, 102.
- Přichystal, A. 2013: *Lithic raw materials in prehistoric times of eastern Central Europe*. Brno: Masaryk University.
- Šebela, L. 2026: Ořechov-Tikovice. *Nálezová zpráva o ojedinělém nálezu*. Rkp. nálezové zprávy M-TX-20260109 [cit. 2026-04-09]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. DOI: 10.60585/M-TX-202600109. Dostupné také z: <https://doi.org/10.60585/M-TX-202600109>.
- Šebela, L., Přichystal, A. 2024: *Silicite daggers in the territory of the Czech and Slovak Republics*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 78. DOI: 10.47382/arub2024-01. Brno: Czech Academy of Sciences, Institute of Archaeology, Brno. Dostupné také z: https://www.arub.cz/wp-content/uploads/spisy_arub_78.pdf.
- Tihelka, K. 1953: Moravská únětická pohřebiště. *Památky archeologické* XLIV(2), 229–328.
- Zajíček, P., Vostrovská, I. 2025: Archeologické a epigrafické výzkumy v Kateřinské jeskyni. In: L. Stárka (ed.): *Sborník konference Kras, jeskyně a lidé. Svatý Jan pod Skalou*, 7.–8. 11. 2025. Acta Speleologica XII. Průhonice: Správa jeskyní České republiky, 40–45.

Summary

In 2024, a tanged blade / dagger with a handle (Fig. 23) was discovered in Tikovice, a local part of Ořechov (Brno-Country District), near a dog-training centre. Based on the raw material used (Kubšice-type chert breccia), it is dated to the Early Bronze Age.

Lubomír Šebela, Antonín Přichystal

Ořechov (okr. Brno-venkov)

Ul. U Kostela, parc. č. 1333/1.

Doba bronzová. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. AMČR: M-202503524.

Lokalizace: S-JTSK: -605979.76, -1169715.87; -605971.97, -1169729.99; -605958.08, -1169719.97; -605977.91, -1169703.05

Dne 22. 7. 2025 byly náhodně zjištěny neohlášené zemní práce před kostelem sv. Jiří, které souvisely s předlážděním zpevněného prostoru před jeho vstupem. Kostel je situován v centru historického jádra dříve samostatné vesnice Tikovice, na spočinku ve spodní části jižního svahu, jenž klesá k Tikovickému potoku.

Ve snížené ploše převažovaly novověké navážky spojitelné s úpravami prostranství někdy po barokní přestavbě původně gotického kostela ve 20. letech 18. století. V severovýchodní části z nich ovšem lokálně vystupovalo geologické podloží, reprezentované kvartérními sprašemi, do něhož bylo zahloubeno pět sídlištních objektů. Čtyři z nich bylo možné na základě nepočetného materiálu získaného vzorkováním povrchu datovat rámcově od doby bronzové po dobu halštatskou.

Literatura

AMČR: Záznam M-202503524 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202503524>.

Summary

A rescue archaeological excavation carried out in front of the Church of St George in Ořechov (Brno-Country District) was prompted by unreported groundworks associated with the re-paving of the area in front of the church entrance. In addition to post-medieval features, five subsurface settlement pits were identified, four of which were broadly dated between the Bronze Age and the Hallstatt period.

Michal Přichystal

Osek nad Bečvou (okr. Přerov)

„Horečka“.

Mladší doba bronzová. Ojedinělý artefakt, sídliště. Náhodný zásah/ nález. Průzkum. AMČR: M-202504991-N00006.

Lokalizace: Nepublikováno z důvodu ochrany lokality

Na jaře roku 2025 nalezli spolupracovníci Muzea Komenského v Přerově D. Tutková a P. Ondroušek během povrchového sběru v trati „Horečka“, na levobřežní terase říčky Trnávka, poblíž severovýchodního okraje katastru obce Osek nad Bečvou torzo zbraně z mladší doby bronzové. Lokalita se nachází přibližně ve středu bečevské části Moravské brány. Nadmořská výška nálezové polohy činí 237 m.

Jednalo se o větší část bronzového meče s dochovanou rukojetí a navazující částí čepele, která je v místě starého zlomu nápadně ohnuta. Typologicky se řadí k nálezům mečů s jazykovitou rukojetí (obr. 24). Maximální dochovaná délka bronzového meče činí 222 mm. Maximální šířka jeho čepele je 50,2 mm. Torzo chladné zbraně má hmotnost 223 g. Jazykovitá mírně vyklenutá rukojeť meče má lištovité okraje, které v týlové části vybíhají do růžkovitých výčnělků, z nichž jeden byl v minulosti z větší části odlomen. V rukojeti jsou patrné tři okrouhlé otvory určené pro drobné nýty. Další čtyři otvory pro nýty se

nachází v úrovni záštity. Za pomoci nýtů bylo k rukojeti původně připevněno obložení zhotovené z organických materiálů (např. dřeva či kůže), které se nedochovalo. Čepel meče vykazuje záměrné ohnutí směřující od úrovně záštity k bodu zlomu, což mělo nepochybně svůj symbolický význam. Příčný profil čepele se vyznačuje zploštělým kosočtverečným středovým žebrem.

Povrch nalezeného artefaktu je nerovnoměrně pokryt zelenou patinou poškozenou na čepeli nápadnými důlkovými prohlubněmi způsobenými korozi. Na čepeli je rovněž patrné recentní poškození, ke kterému došlo pravděpodobně během kultivace půdy zemědělskou technikou.

Z typologického hlediska lze na základě práce J. D. Cowena výše popisovaný nálezný torza bronzového meče z Moravské brány zařadit k obdobným exemplářům mečů s jazykovitou rukojetí typu Nenzingen datovaným obecně do období časných a starších popelnicových polí, do stupňů B D – Ha A1 (Cowen 1956, 63–64; Taf. 5: 1–4; Abb. 1–3; Novák 1975, 20–22; Salaš 2005, 68–69; Smejtek, Beková 2024, 451–453, obr. 4–10). V případě tohoto v severní, střední a jihovýchodní Evropě značně rozšířeného typu zbraně doby bronzové se můžeme rovněž setkat s označením typu Reutlingen, který zavedl německý archeolog P. Schauer na základě rozboru nálezů z území Rakouska, jižního Německa a Švýcarska (Schauer 1971, 132–136).

V místě výjimečného nálezu byl terénním archeologem a spolupracovníky Muzea Komenského v Přerově společně s nálezci proveden preventivní detektorový průzkum a povrchový sběr, který prokázal existenci dosud neznámého sídliště z období kultury lužických popelnicových polí. Kromě zlomků keramických nádob a několika bronzových slitků nebyly prozatím nalezeny další předměty z daného období. Je tedy otázkou, v jaké souvislosti byl meč uložen pod zem před více než třemi tisíci lety v areálu sídliště. Není vyloučeno, že se jednalo o tzv. monodepositum.

V případě oseckého exempláře jde teprve o čtvrtý nálezný bronzového meče s jazykovitou rukojetí za posledních 125 let archeologických výzkumů na Přerovsku. Nejstarší případ objevu torza tohoto typu meče byl zaznamenán v roce 1899 v obci Přestavlky, kde byla tato zbraň, rozlámaná na tři kusy, součástí depotu bronzových předmětů. První zprávu o tomto depotu uveřejnil v roce 1900 A. Telička, učitel a zakladatel archeologických sbírek přerovského muzea (Telička 1900, 67–68; Smejtek, Beková 2024, 453, obr. 9: 7). Další starší nálezný kompletní exemplář meče s jazykovitou rukojetí typu Nenzingen pochází z Křenovic u Kojetína v jižní části přerovského regionu. V tomto případě postrádáme jakékoliv bližší náleznové okolnosti (Novák 1975, Taf. 13: 91). Třetí nálezný bronzový meč s jazykovitou rukojetí byl zdokumentován v roce 2024. Jednalo se o kompletní exemplář meče typu Nenzingen nalezený společně s bronzovou sekerou s tulejí a ouškem v jižní části přerovského regionu (Schenk 2025, 33).

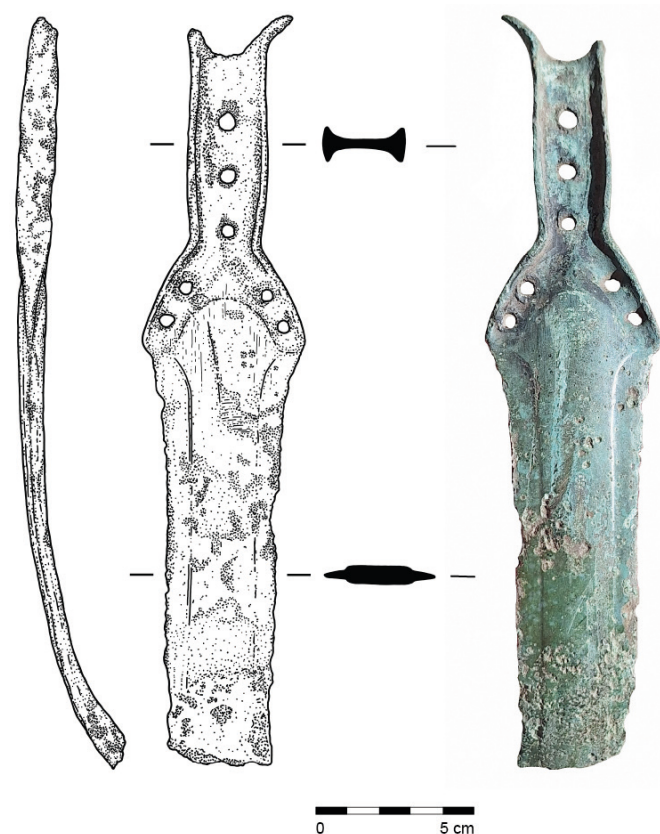
Literatura

- AMČR:** Záznam M-202504991-N00006 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202504991-N00006>.
- Cowen, J. D. 1956:** Eine Einführung in die Geschichte der bronzenen Griffzungenschwerter in Süddeutschland und den angrenzenden Gebieten. *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission* 36, 1955, 52–155.
- Novák, P. 1975:** *Die Schwerter in der Tschechoslowakei I.* Prähistorische Bronzefunde IV(4). München: Beck.
- Salaš, M. 2005:** *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku. I. Text; II. Tabulky.* Brno: Moravské zemské muzeum.
- Schauer, P. 1971:** *Die Schwerter in Süddeutschland, Österreich und der Schweiz I.* Prähistorische Bronzefunde IV(2). München: Beck.
- Schenk, Z. 2025:** Bronzový meč a sekera z mladší doby bronzové. *Detektor revue* 2024(5), 33.
- Smejtek, L., Beková, M. 2024:** Bronzový meč s jazykovitou rukojetí a hrot oštěpu ze Svídnice na Rychnovsku. *Archeologie ve středních Čechách* 28(2). Praha: Ústav archeologické památkové péče středních Čech, 443–470.
- Telička, A. 1900:** Hromadný nálezný bronzů na Přerovsku. *Časopis Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci* XVII, 67–68.

Summary

In 2025, an isolated fragment of a bronze sword with a tongue-shaped hilt was found during a surface survey in the 'Horecka' field (Osek nad Bečvou cadastral area, Přerov District). Detailed typological and chronological analyses have shown that the sword from Osek nad Bečvou belongs to the widespread European Nenzingen/Reutlingen type (Fig. 24). Swords of this type are generally dated to the early Urnfield period (B D – Ha A1).

Zdeněk Schenk

Obr. 24. Osek nad Bečvou. Meč s jazykovitou rukojetí typu Nenzingen. Foto Z. Schenk, kresba P. Holcová.

Fig. 24. Osek nad Bečvou. Sword with a tongue-shaped hilt of Nenzingen type. Photo by Z. Schenk, drawing by P. Holcová.